

Jasna beseda iz Ljubljane

Urad za informiranje slovenske vlade je sporočil, da je vlada republike Slovenije v petek, 29. septembra razpravljala za zaprtimi vratami o vprašanju zamejskih bank. Slovenska vlada je ponovno potrdila svoj odločni namen podpreti slovensko manjšino v Italiji. Vlada nasprotuje poskusom, tudi s strani italijanskih institucij, da bi se zmanjšala ali celo izničila materialna in gospodarska osnova slovenske manjšine v Italiji. Slovenski predstavniki so že večkrat posredovali pri ustreznih italijanskih institucijah. Vendar more slovenska vlada — nadaljuje sporočilo — delovati le v okviru veljavnih zakonov in obstoječega formalno-pravnega sistema Slovenije in v tem primeru tudi Italije. Prav tako želi slovenska vlada pri tem razločevati med interesom slovenske manjšine v Italiji in interesi posameznikov, skupin in institucij.

Na petkovi seji je slovenska vlada sklenila, da bo priporočila Novi Ljubljanski banki in bančnemu zavodu Internationale Handlesbank AG, naj poskušata doseči podaljšanje roka iz podpisane pogodbe med Tržaško kreditno banko in zavodom Banca popolare di Brescia za uresničitev možnosti, da bi Internationale Handlesbank AG postala solastnik v Tržaški kreditni banki. Rok je potekel 30. septembra zaradi pregleda finančne inšpekcije, ki se je začel tik pred iztekom opsijskega roka in ki še poteka.

Slovenska vlada dodaja, da je pripravljena nastopiti s svojimi jamstvi in posredno tudi s sredstvi prek slovenskih bančnih institucij v primeru, če gre za korektno poslovanje ter tudi za jasno ekonomsko perspektivo teh institucij in za dejanski interes slovenske manjšine v Italiji. V primeru svojega posredovanja pa bo slovenska vlada zahtevala ustrezna revizijska poročila in jasen pregled stanja in dogajanja v teh institucijah. Zato je tudi razumljivo pričakovanje, da sedanji vlagatelji v teh institucijah ne bi izrabili takšne intervencije in umaknili svoje kapitalske vloške iz teh bank.

Bo denar pogojeval politiko tudi na Balkanu?

Tudi Amerika je pri svojih pogajalskih poskusih naletela na podobne čeri, ki so v preteklih letih preprečile uresničitev mirovni predlogov Združenih narodov in Evropske unije, to je na naglo spreminjanje položaja na bojiščih po eni strani in na oholo nespravljalivost trenutnega zmagovalca po drugi strani. Ko so Srbi

SAŠA RUDOLF

osvojili preko 70 odstotkov ozemlja Bosne in Hercegovine, so sistematično zavračali vsakršno koncesijo in, razkazujoč mišice, napadali muslimanske enklave, čeprav so jih Združeni narodi označili za varovano področje.

Po zmagoviti septembrski ofenzivi je podobno stališče zavzela muslimansko-hrvaška stran. Premier Silajdžić je čez noč prestopil med jastrebe in postavil Srbom izredno ostre pogoje. Kot znak dobre volje bi morali še pred podpisom premirja dokončno prekiniti obleganje Sarajeva, zagotoviti prosto pot do Goražda in pristati na demilitarizacijo Banja Luke. Seveda so na Palah pogoje zavrnili, obenem pa reorganizirali svoje sile in ob pomoči »tigrov« zloglasnega Arkana pričeli s protiofenzivo, ki je privedla do ponovne osvojitve Bosanske Krupe in

nekaterih drugih mest v severozahodni Bosni. Prostovoljci Željka Ražnjatovića-Arkana, za katerim je bila izdana mednarodna tiralica, so se tokrat izkazali ne le kot roparji in posiljevalci, pač pa tudi kot borci v prvi bojni liniji.

Morda bo prav najnovejša srbska ofenziva prispevala, kot se je to v preteklosti že večkrat zgodilo, k obnovitvi mirovni pogajanj. Zdi se sicer cinično, toda politiki so pripravljene na razgovore za skupno pogajalsko mizo le, ko to narekujejo dogodki na bojiščih. Ameriški pogajalec Holbrooke upa verjetno, da se bodo Srbi v severno-zahodni Bosni izkazali in prisilili bosansko vlado k popustljivejši politiki.

Evropa pa je medtem izdelala neke vrste Marshallov načrt za obnovo v štirih letih vojne opustošene Bosne. Zaenkrat se govori, da bodo potrošili dobre štiri milijarde dolarjev, ki naj bi jih v enaki meri prispevale Združene države, arabski svet in Evropa. Italija, ki si prizadeva, da bi jo sprejeli v kontaktno skupino, je pripravljena financirati obnovo sarajevskega letališča in slovitega mostu v Mostarju. Za obnovo pa se bodo morale vojskujoče se strani obvezati predvsem s spoštovanjem premirja. Evropa in svet bosta lahko prav z dodeljevanjem financiranj pogojevale politiko Srbov, Hrvatov in Muslimanov.

Vrnite Kmečko banko Gorici!

Pod tem geslom je v ponedeljek, 2. t. m., potekala v Gorici manifestacija, ki jo je priredilo skupno predstavništvo Slovencev v Italiji. Pred glavnim sedežem goriškega denarnega zavoda na Korzu se je zbrala lepa množica ter poslušala izvajanja Igorja Komela, Davida Grinovera in Draga Tomšiča. Njihovim besedam se je pridružil goriški župan Gaetano Valenti, ki je pojasnil, da se je manifestacija udeležil kot gospodarski operater,

kot klient Kmečke banke in predvsem kot župan goriške občine. Povsem se je pridružil zahtevam, ki so jih bili obrazložili predgovorniki.

Skupno predstavništvo zahteva:

— da Kmečka banka ohrani svojo zgodovinsko vlogo banke slovenske skupnosti v Italiji in ne postane le okence »za Slovence« kakega bančnega koncerna, ki bi hotel poceni pridobiti nove tržne kvote;

— da se komisarsko upravljanje zaključi v najkrajšem možnem času z vrnitvijo banke njenim sedanjim članom, ki edini lahko legitimno izbirajo partnerja, s katerim nameravajo nadaljevati dejavnost;

— da se rešitve za Kmečko banko sprejemajo sporazumno s sedanji člani brez vsiljevanj, pritiskov in izsiljevanj, ki so v demokratični državi nesprejemljivi in za katere ni nobene pravne osnove.

Izguba Kmečke banke zaradi njene dejanske likvidacije ali preko vsiljevanja novih »gospodarjev« bi bila ogromen madež v odnosih Republike Italije z njenimi državljani, ki pripadajo slovenski skupnosti.

Del množice manifestantov pred Kmečko banko v Gorici

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 8. oktobra, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 Mladinski oder: Matija Logar: »Morske žabe«, radijska igra; 11.30 Nabožna glasba; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Koroški obzornik; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Vladimir Bartol: »Alamut«. Roman (Miroslav Košuta); 16.00 Šport in glasba; 17.30 Z naših prireditelj.

■ PONEDELJEK, 9. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.10 Iz Četrtekovih srečanj: Dr. Dorče Sarđoč; 9.15 Odprta knjiga. Humor na slovenski način; 10.00 Poročila; 12.40 Cecilijanka '94. Mešani zbor Lojze Bratuž iz Gorice; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Kmetijski tednik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Na otroškem valu; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Simfonični orkester RTV Slovenija vodi Marko Munih; 18.00 Ena se tebi je želja spolnila.

■ TOREK, 10. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.10 Zastra krila (Marjanka Rebula); 9.15 Odprta knjiga. Humor na slovenski način; 10.00 Poročila; 12.40 Cecilijanka '94. Mešani zbor Hrast iz Doberdoba vodi Hilarij Lavrenčič; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Aktualnosti; 16.00 Sanremski festival skozi leta in skozi glasbo; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba. Simfonični orkester RTV Slovenija vodi Marko Munih; 18.00 Gregor Strniša: »Steklenica vode«. Radijska igra.

■ SREDA, 11. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Koroški obzornik; 9.15 Odprta knjiga. Humor na slovenski način; 10.00 Poročila; 12.40 Cecilijanka '94. Mešani zbor Štandrež vodi Tiziana Zavadvlav; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.40 Za smeh in dobro voljo; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Na goriškem valu; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Literarne podobe: Magična renesansa.

■ ČETRTEK, 12. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.10 Zdravje je v rokah tretjepolčasnikov; 9.15 Odprta knjiga. Humor na slovenski način; 10.00 Poročila; 12.40 Cecilijanka '94. Moški zbor Štmaver vodi Gabrijel Devetak; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Kulturne diagonale: Dvignjena zavesa; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Vokalna skupina »Ars cantica« iz Buccinasca pri Milanu vodi Marco Berrini.

■ PETEK, 13. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.10 Kulturne diagonale: Dvignjena zavesa; 9.15 Odprta knjiga. Humor na slovenski način; 10.00 Poročila; 12.40 Cecilijanka '94. Pevska skupina Višarski kvintet; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Valčki in polke; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: V pravljicnem svetu glasbil; 14.30 Od Milj do Devina; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Irena Pahor (oboa, angleški rog) in Denis Biancucci (klavir) v našem studiu; 18.00 Kulturni dogodki.

■ SOBOTA, 14. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.10 Kulturni dogodki; 8.40 Ob zlatem jubileju našega Radia; 10.00 Poročila; 10.10 Koncert v križevniški cerkvi v Ljubljani. Komorni orkester Pro Arte vodi Nada Matošević; 11.30 Filmi na ekranih; 12.00 Krajevne stvarnosti: Ta rozajanski glas (oddaja iz Režije); 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Nediški zvon; 16.00 Prehitro mimo je mladost - pogovori z bratom Avsenik; 17.10 Koncert nagajencev prvega tekmovanja mladih godalcev Primorske; 18.05 Vladimir Bartol »Alamut«. Roman. Radijska dramatizacija (Miroslav Košuta).

Čimveč Slovencev na manifestacijo v Rimu!

Pod predsedstvom dr. Škerka je pred dnevi zasedal pokrajinski svet Slovenske skupnosti v Trstu. Poleg ocene krajevnega političnega stanja so bila na dnevnem redu še druga nadvse pomembna vprašanja. Med temi najprej omenimo nedavno razsodbo ustavnega sodišča o nezakonitosti porazdelitve volilnih okrožij za pokrajinske volitve in s tem povezano večdesetletno diskriminacijo prebivalcev okoliških občin in hkrati tudi Slovencev. Pokrajinski svet je bil soglasnega mnenja, da mora slovenska manjšina izkoristiti argumente omenjene razsodbe za zaščito svojih pravic in koristi. V ta namen namerava stranka Ssk sprožiti nekaj ustreznih pobud.

Prav tako je iz razprave izšel poziv slovenskim občanom, naj na tržaško občino naslavljajo svoje vloge in prošnje v slovenščini, kot izrecno dovoljuje oziroma priznava še sveža razsodba tukajšnjega upravnega sodišča, s katero je razveljavilo tisti člen županove odredbe, ki je omejevala sprejemanje slovenskih dopisov.

Pokrajinski svet je nadalje poglobljeno razpravljal o skupnem zakonskem predlogu za globalno zaščito slovenske manjšine v Italiji, ki je bil že vložen v senatu in bo v kratkem vložen tudi v poslanski zbornici.

Člani sveta so bili seznanjeni tudi o zadnjem razvoju odnosov med Slovenijo in Italijo s posebnim ozirom na življenjske probleme naše manjšine, ki se ne pre-

maknejo z mrtve točke. Zato so odločno podprli predlog o skupni javni manifestaciji v Rimu ob dvajsetletnici podpisa Osimskih sporazumov, to je prihodnjega 10. novembra. Celotna stranka Slovenske skupnosti pa toplo poziva vse naše ljudi, naj se v čimvečjem številu udeležijo omenjene manifestacije v Rimu. Podrobne informacije in navodila bodo pridzeti prejeli v kratkem.

»Vojne še dolgo ne bo konec«

Konec septembra je bil v Trstu posvet o temi »Prihodnost Evrope: spori in sožitje«. Posvet je priredila pastoralna komisija Justitia et Pax za Triveneto. Med govorniki je bil tudi beograjski nadškof msgr. Franc Perko. Za njegova izvajanja je vladalo veliko zanimanje, kar je popolnoma razumljivo.

V zadnji številki mladinske revije Ognjišče je objavljen daljši pogovor z nadškofom Perkom. Na vprašanje, kakšen je njegov pogled na vojno v Bosni in na Hrvaškem, je takole odgovoril:

Zelo težko je spoznati razloge in vzroke te vojne. Sam vidim v tem proces, ki se je začel v Vzhodni Evropi po padcu komunistične diktature in ga imenujem proces »dehegemonizacije«. Mali narodi, ki so bili prej pod hegemonijo velikih narodov, nočejo več te politične hegemonije. Zato so nujno razpadle vse večnacionalne države: Jugoslavija, Sovjetska zveza in Češko-slovaška. V Srbiji je proces dehegemoni-

SKRD JADRO vabi na srečanje-kramljanje s *Sergejem Verčem*, letošnjim dobitnikom nagrade Prešernovega sklada. Visoko odlikovanje je dobil za režijo radijske izvedbe Danteeve Božanske komedije, ki jo je prevedel dr. Andrej Capuder. Sergej je tudi znan pisatelj in kabaretist.

Srečanje bo v *petek, 6. oktobra, ob 20.15* na sedežu društva.

Nadškof dr. Franc Perko

zacije trčil ob idejo Srbov, da želijo ostati vsi v eni državi. Jasno nam mora biti, da je bila prejšnja Jugoslavija uresničenje Velike Srbije. Ta načrt je naredil srbski politik Garašanin že sredi prejšnjega stoletja in je vključeval tudi severno Albanijo, Solun do črte Karlobag, Karlovac, Virovitica. Severne Albanije in Soluna niso dobili, zato pa sta jim bili dodeljeni severna Hrvatska in Slovenija.

Razpad Jugoslavije — Srbi govorijo o ločitvi od Jugoslavije — so Srbi občutili kot napad na Srbijo. Zato v tej vojni ne prestando ponavljajo, da samo branijo Jugoslavijo in Srbijo. Sploh je zanimivo, da se v tej vojni vsi samo branijo in je tako težko končati to vojno. Poleg tega gre tudi za težko razumljivo balkansko miselnost, ki je politično brezkompromisna. Mislim, da vojne še dolgo ne bo konec. V središču problematike te vojne je vzpostavitev Velike Srbije. Če Srbom to ne bo uspelo in bosta ostali Bosna in Hrvaška celi, potem se ne bo uresničila ideja Velike Srbije. Te ga pa Srbi ne bi mogli prenesti, ker bi to zanje pomenilo poraz. Če pa bi uresničili na neki način povezavo s Srbi onkraj Drine, bi bila to njihova zmagava.

***

Predsednik vlade Dini je v senatni zbornici obrazložil že dalj časa napovedani finančni zakon za leto 1996. Ob tej priložnosti je spet poudaril, da vodi vlado »tehnične narave«, ki bo odstopila, kakor hitro bo izčrpala program, s katerim se je bila predstavila parlamentu.

Predsednik republike Scalfaro je med svojim dvodnevним obiskom v Gorici sprejel na tamkajšnji prefekturi predstavnike slovenske narodne manjšine. Med pogovorom je pokazal razumevanje za naša odprta vprašanja in dal tudi nekaj nasvetov, kako ravnati, da se ta vprašanja rešijo. Državni poglavar je prišel v Gorico, da skupno z avstrijskim predsednikom Klestilom počasti spomin padlih v prvi svetovni vojni. Predsednika sta med drugim obiskala obe veliki vojaški pokopališči pri Redipugli in se udeležila maše zadušnice v cerkvi sv. Ignacija na Travniku.

Na sliki: Predsednik republike in predsednica deželne vlade med pogovorom s predstavniki naše manjšine

Prvinska moč petja,

ali kako pri nas zanemarjamo zborovsko dejavnost

Ste opazili, da je bila letos poleti v Italiji zelo priljubljena vokalna glasba? Skupine, kot so Neri per caso, I Baraonna, ali slavni The Manhattan Transfer in druge, so doživele po valovih radijskih postaj izredno popularnost. Zanimivo je, da številne radijske hiše niso le na veliko oddajale tovrstne glasbe, ki jo v veliki večini primerov lahko uvrščamo v izrazito komercialno zvrst, ampak so tudi med čisto razvedrilnimi, še zlasti večernimi sporedi, oddajale gregorijansko petje, ki je tako izgubilo svojo prvenstveno liturgično vlogo in dobilo novo, recimo, zabavno ali pomirjevalno nalogo. Povedali so mi, ne vem pa, če drži, da gregorijanske korable pogosto predvajajo tudi ob koncu plesnih večerov v najbolj znanih

MARKO TAVČAR

plesnih dvoranah italijanske Riviere, mogoče v upanju, da bi to poduhovljeno in umirjeno petje pomirjevalno vplivalo na razburjene živce tistih, ki do konca vztrajajo ob hrupu najsoodobnejše plesne glasbe.

Opisani pojav kaže, da je večglasje, oziroma bolje skupno ali skupinsko, tehnično bi rekli zborovsko petje, ohranilo svoj starodavni čar tudi za človeka sedanjega časa, tudi za najstnika naših dni, ki je zrasel ob poslušanju najbolj ekstremne elektronske glasbe ali popevk iz San Rema. Prepričani smo, da ne bo minilo veliko časa, ko se bodo vsaj v italijanskem prostoru pojavile nove in nove skupine, ki bodo znale vnesti v italijansko lahko, a tudi resno glasbo nov pristop do vokala.

Pojav bi bil zanimiv že sam po sebi, saj je pravzaprav presenetljivo ugotavljati, kolikšno emocionalno moč ima petje na suho, brez spremljave. Kolikšen čar ima skupinsko, pa čeprav enoglasno petje, ki očitno zgane v človeškem bitju, nekaj prvinskega, tako da povsem emocionalno reagira na sporočilo besedila ali same glasbene govorice. Predaleč bi verjetno zašli, ko bi hoteli to misel analitično poglobiti. Mogoče je to bolj preprosto povedati s primerom. Vsakdo se je verjetno kdaj znašel v situaciji, da si je kaka družba, mogoče tudi polglasno in čisto zase kaj zapela, in kako je to petje naenkrat naelektrilo ozračje, kako so ljudje, ki so mogoče še nekaj sekund prej živahno razpravljali, naenkrat prisluhnilni in pozorno do konca sledili pesmi, njenemu sporočilu. Mogoče ste bili priča, da so komu šli »mravljinci po koži«, kot rečemo, ali da so se komu pokazale solze v očeh. To je tisto, o čemer govorimo, to je prvinska moč petja.

Pojav letošnje priljubljenosti vokalne glasbe pa nas vabi k nadaljnjemu razmišljanju. Vabi nas, da se za-

mislimo o stanju vokalne glasbe pri nas. Drugače povedano, da skušamo premišljevat o našem zborovskem petju. Gre za dejavnost, za katero trdim, da nas zelo dobro definira kot narodno skupnost. Nesporo je, da je vsaj doslej bilo petje tista kulturna dejavnost med zamejskimi Slovenci, ki smo jo najbolj množično gojili. Pri nas seveda govorimo o amaterski dejavnosti, vendar pa o taki ljubiteljski dejavnosti, ki je v številnih primerih dala tudi zelo kakovostne rezultate. Zakaj je bilo to mogoče doseči? Če pogledamo sestavo zborov ali skupin, ki so dosegle visoko raven, se pokaže, da jih v veliki večini primerov sestavljajo pevci, ki so izšli iz otroških zborov oz. iz glasbenih šol, ki so torej pridobili znanje in izkušnje, ki obvladajo tehniko in ki uživajo ob petju. Sedanji pevci teh ali »dediči« teh zborov pa nimajo zaledja, saj je skoraj povsem zanemarjeno delo z otroškimi in mladinskimi pevskimi zbori. Stanje je kritično še zlasti v samem Trstu, kjer razen pri Sv. Ivanu in pri Sv. Jakobu ni resnejšega dela z otroki, kaj šele z mladino. V tem pogledu je v zadnjih letih povsem odpovedala Glasbena matica, ki, kot kaže, doslej ni mogla najti pevovodje, da bi prevzel skrb in bi v okviru te glasbene šole in po možnosti s samimi gojenci sestavil pevski zbor. Upati je, da bodo vsaj v tem šolskem letu sestavili zborček, ki naj bi seveda z vztrajnim in rednim delom vzgojil nove zborovske pevce. Stanje je že in bo čez nekaj let še bolj kritično še zlasti pri moških glasovih. Če nekoliko pogledamo sestavo glavnine sedanjih otroških in mladinskih zborov na Tržaškem, bomo ugotovili, da so v njih v veliki večini deklice in prav malo ali skoraj nobenega fanta. Čez pet ali deset let bo torej komaj dovolj ženskih glasov, moških pa gotovo premalo.

Potrebno bi bilo, da bi se naše kulturne ustanove zamislile o tem pojavu. Zborovsko petje nas Slovence v zamejstvu gotovo lahko zelo lepo predstavlja in kvalificira ter nudi naši narodni skupnosti in ne le sodelujočim lepa zadoščenja, kot so to svoj čas dokazali mladinski in dekliški zbor Glasbene matice, ali kot je dokazala izvedba projekta Gallusovo zvočno bogastvo, nadalje letošnja zlata plaketa mesta Maribor na natečaju Naša pesem zboru Gallus iz Trsta ali priznanje moškemu zboru Vasilij Mirk s Proseka in Kontovela na istem natečaju. Lahko bi ob tem omenili druge zборе, ki so se in se še odlično uveljavljajo doma in tudi na tujem. Če se odgovorni dejavniki (pri tem mislimo vodstvo glasbenih šol in kulturnih, še zlasti krovnih organizacij) strinjajo, da je zborovsko petje lahko za našo narodno skupnost vsaj tako zanimivo ali mogoče še bolj značilno

Premiera SSG v Trstu

»Sedmerica proti Tebam«

Obnovitvena dela v Kulturnem domu v Trstu so trenutno ustavljena, odrska električna napeljava odpo-veduje, gledališče samo, kot smo zvedeli na nedavni tiskovni konferenci, se prebija skozi eno svojih težjih finančnih stisk — ne malo vabljivi izgled dvorane ne splošna stiska pa ne bosta Slovenskemu stalnemu gledališču preprečila rednega začetka nove sezone.

Tako se bo v petek, 6. oktobra, vzdignila zavesa za otvoritveno predstavo, Aishilovo tragedijo Sedmerica proti Tebam. Kar se bo vzdignilo pravzaprav ne bo zavesa, temveč ograja iz bodoče žice, nedvoumno znamenje, da po naročilu vodstva SSG prvič v slovenščino prevedena grška igra ni brez globlje povezave z današnjim časom. Prevod je oskrbel pisatelj Alojz Rebula.

Tragedija Sedmerica proti Tebam, zaključni del trilogije tebanskega cikla o kralju Laiosu in njegovem nesrečnem sinu Ojdipu, je bila uprizorjena leta 467 pred Kr. in je prva nam znana grška tragedija z jasno izrisanim junakom. Okvir zgodbe je znan: Ojdip ponevedoma ubije očeta, se poroči z lastno materjo, ki mu rodi sinova Eteokla in Polinejka ter hčeri Antigono in Ismeno. Brata se spreta zavoljo oblasti in izgnani Polinejk se vrne s tujo vojsko oblegat rodno mesto.

Da ta znamenita klasična igra doslej še ni bila prevedena v slovenščino, je treba iskati vzrok v nevaležni dramski strukturi. Pripoved o bratomornem boju in obleganem mestu pa

Predsednik dr. R. Dolhar in umetniški vodja M. Košuta

nudi, žal, osnovo za njeno aktualizacijo. To je storil režiser Mario Uršič, ki je z Jožetom Faganelom besedilo tudi dramaturško priredil. Za kostume je poskrbela Marija Vidau, za gib Brane Završan, izvorno glasbo pa je prispeval Giampaolo Coral. Ob celotnem tržaškem ansamblu in številnih stastih nastopajo še Aleš Valič, Dare Valič in Petra Govc.

* * *

Mešani pevski zbor Jacobus Gallus iz Trsta se je mudil v Nemčiji, kjer je opravil krajšo turnejo z dvema koncertoma in s petjem pri maši v Erlangnu in Ingolstadt. Gostovanje v Erlangnu, kjer živi močna slovenska izseljeniška skupnost, je bilo v zvezi s tako imenovanim mesecem tujega sodržavljanja, ki ga v oktobru prirejajo izseljeniške ustanove skupaj z nemškimi in drugimi organizacijami.

Bavarske raziskave o Sloveniji

V okviru bavarskega tedna so v Ljubljani odprli razstavo z naslovom: »Slovenija v bavarskih, oziroma nemških raziskavah od leta 1945«. Na ogled so številne publikacije, ki so izšle na Bavarskem o Sloveniji in Slovincih. Avtorica razstave, pri kateri sodelujejo bavarske inštitucije ter Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani, je dr. Christa Zach. Kot povzemamo po Slovenski tiskovni agenciji, želi ta razstava čim izčrpnje predstaviti naslovno temo. Obiskovalci se lahko seznanijo s številnimi deli, ki Slovenijo in Slovence sicer morda obravnavajo le v posameznem poglavju ali podpoglavju, vendar segajo na številna področja — od zgodovine in literature do gospodarstva in politike. Tako si je med drugim mogoče ogledati faksimilirano izdajo Valvasorjeve Slave vojvodine Kranjske, ki so jo po originalu iz Narodne in Univerzitetne knjižnice leta 1970 natisnili v Münchnu, razne leksikone, priročnike in bibliografije o Slovincih, pa tudi priročnike o Sloveniji še v času Jugoslavije. Razstavljene so številne publikacije bavarskih usta-

nov, ki se ukvarjajo s tematiko Slovencev, med katerimi je Bavarska državna knjižnica, ki ima tudi oddelek za vzhodno Evropo, njen rokopisni oddelek pa hrani rokopise Brižinskih spomenikov.

Več vitrin na razstavi je posvečenih raznim bavarskim založbam, ki izdajajo dela, povezana s Slovenijo in Slovenci. Omenimo založbe Oldenbourg, Otto Sagner, založbo Mariborčana dr. Rudolfa Trofenika in založbo Slavica, ki izdaja dela južnoslovenskih narodov in trenutno pripravlja izid knjige o legendi iz Julijskih Alp z naslovom Zlatorog, opremljeno z bogatimi fotografijami.

V zadnjem delu razstava predstavlja leposlovna dela in dela s področja literarne zgodovine, med drugim knjigo o Francetu Prešernu avtorja Borisa Paternuja, dela o narodnostnih manjšinah in manjšinski identiteti, tudi o vprašanju kočevskih Nemcev, ter zgodovinska dela. Avtorica razstave dr. Christa Zach je tu omenila delo o tiskanju knjig v Wuertenbergu v 16. stoletju. Razstava bo odprta do 7. oktobra.

Umril je Albin Škerk

V Sesljanu, kjer je imel svoj dom, je v torek, 3. t.m., iznenada umrl bivši državni poslanec in večletni devinsko-nabrežinski župan Albin Škerk. Star je bil 74 let in se je iz zdravstvenih razlogov že pred leti umaknil iz aktivnega političnega življenja. Do svoje smrti pa se je živo zanimal za vse, kar se je dogajalo doma in po svetu, srečanje z njim je bilo vedno prijetno, saj je znal v sogovornika vlivati optimizem.

Izhajal je iz železničarske družine iz Šempolaja. Sodeloval je v odporniškem gibanju, bil od nacistov zaprt, po vojni pa je bil partijski aktivist in se je za časa Informbiroja opredelil za Stalina oziroma Vidalija. Leta 1952 je bil prvič izvoljen na komunistični listi v devinsko-nabrežinski občinski svet, kjer je ostal celih 32 let. Več kot deset let je bil župan in je to mesto zapustil iz zdravstvenih razlogov.

Na političnih volitvah leta 1968 je bil izvoljen v rimsko poslansko zbornico, kjer je ostal dve mandatni dobi. V politični zgodovini zamejskih Slovencev bo ostal zapisan kot glavni pobudnik treh pomembnih zakonov: o slovenskih šolah, o rabi slovenščine na kazenskih obravnava in o televizijskih oddajah v slovenskem jeziku.

Z njegovo smrtjo je naša slovenska narodnostna skupnost izgubila markantno osebnost, človeka, ki so ga spoštovali tudi pripadniki večinskega naroda.

Vdovi, gospe Gabrijeli, hčeri prof. Marizi in ostalim sorodnikom izreka globoko občuteno sožalje tudi Novi list.

Škofijski pastoralni dnevi v Trstu

Od 22. do 24. septembra so bili v dvorani ob cerkvi sv. Marije Velike v Trstu pastoralni dnevi tržaške škofije. Njihova letošnja tema je bila »Preferenčna ljubezen do revnih«.

Predmet številnih referatov in predavanj je bilo vprašanje revščine tako na biblijsko-teološkem kot praktičnem področju, pri čemer so zlasti v razpravah po skupinah proučevali revščino po svetu in tudi v Trstu.

Kar zadeva tržaško stvarnost, so podatki zelo zaskrbljujoči. Karitas je ugotovila, da je 20 odstotkov prebivalstva revnega, kar pomeni, da imamo v Trstu kakih 40 tisoč revnih.

Poleg starih oblik revščine poznamo nove, ki jih na prvi pogled težko opazimo. O tem sta govorila zlasti prof. Augusto Debernardi in ravnatelj škofijskega Karitasa Mario Del Ben.

***

Začetek sezone DSI

V ponedeljek, 2. t.m., je bil v Pterlinovi dvorani v Trstu prvi večer nove sezone Društva slovenskih izobražencev. Posvečen je bil delovanju in problemom Slovenskega stalnega gledališča. O tem sta spregovorila predsednik upravnega odbora dr. Rafko Dolhar in umetniški vodja Miroslav Košuta.

V ponedeljek, 9. t.m., bodo v društvenih prostorih predstavili publikacijo Repentabor. Govorila bosta avtorja Ariella Tasso Jasbitz in Paolo Parovel. Začetek ob 20.30.

***

Okrogla miza o bioetiki

Na Pomorski postaji v Trstu je bila v ponedeljek, 25. septembra, okrogla miza o temi: Bioetika, kaj storiti? Priredil jo je tržaški škofijski tednik Vita nuova, pri pobudi pa je sodelovalo več katoliških in strokovnih organizacij, med njimi Društvo slovenskih izobražencev. Nastopili so kardinal Ersilio Tonini, predsednik vsedravnega odbora za bioetiko prof. D'Agostino, član tega odbora prof. Nordio in ravnatelj Mednarodnega središča za genetsko inženjeringo in biotehnologijo prof. Falaschi.

V središču pozornosti je bilo predvsem vprašanje morale in etike na področju znanosti in znanstvenega raziskovanja. Tu se je izkazal predvsem kardinal Tonini, ki je med drugim dejal, da morala teži k izpopolnjevanju človeka in da svoboda, ki ne upošteva človekovega dostojanstva, ni prava svoboda. Biti moraš — je še dejal — najprej človek in šele nato znanstveni raziskovalec.

Na prireditvi je bilo veliko ljudi, zlasti mladih.

Mladi zamejci v Stični

Letošnjega tradicionalnega srečanja slovenske verne mladine v Stični se je udeležilo kakih 8 tisoč mladih; med njimi je bilo sedem fantov in deklet s Tržaškega, in sicer po dva predstavnika openske in šentjakobske župnije, predstavnici rojanske in škedenjske župnije ter predstavnik iz Boršta.

Gost letošnjega srečanja je bil znani francoski karizmatik Daniel Ange, ki je s svojim nastopom navdušil mlade. Za glasbeni del sta poskrbela pevca Irena Vrčkovnik in Ivan Hudnik, pri maši, ki jo je daroval ljubljanski nadškof msgr. Alojzij Šuštar, je sodelovala skupina Hozana.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

OTVORITVENA PREDSTAVA SEZONE 1995-96

Aishil

SEDMERICA PROTI TEBAM

Prevod Alojz Rebula, režija Mario Uršič

PREMIERA:

v petek, 6. oktobra, ob 20.30
ABONMA RED A

PONOVIČE:

v soboto, 7. oktobra, ob 20.30
ABONMA RED B
v nedeljo, 8. oktobra, ob 16.00
ABONMA RED C
v sredo, 11. oktobra, ob 20.30
ABONMA RED D
v četrtek, 12. oktobra, ob 20.30
ABONMA RED E

Prodaja abonmajev vsak delavnik od 10. do 14. ure in eno uro pred začetkom predstav pri blagajni Kulturnega doma, Ul. Petronio 4, v Trstu, tel. 632664.

Iz Gorice

Abonmajska sezona SSG v Gorici

Slovensko stalno gledališče se letos predstavlja na Goriškem s še posebej bogatim repertoarjem abonmajске sezone 1995/96, saj zajema sedem predstav, od katerih pet produkcij SSG ter dve gostovanji (Mestno gledališče ljubljansko in Prešernovo gledališče iz Kranja).

Na Goriškem je te dni stekla abonmajska kampanja SSG, saj bodo predstave, kot je že večletna tradicija, tudi v Gorici enkrat mesečno po napovedanem razporedu.

Prva predstava letošnjega abonmaja Aishila »Sedmerica proti Tebam« bo v ponedeljek, 16. (Red A), oz. torek, 17. (Red B) v dvorani Kulturnega doma v Gorici, ob 20.30.

Vpisovanje abonmentov je že v polnem teku v uradu Kulturnega doma v Gorici (Italija) — ul. I. Brass, 20 — Tel. 0481/33288, vsak dan od 10. do 13. ure in ob torkih in petkih ob 15.30 do 18. ure.

Klavirska šola za pedagoge v Gorici

V sredo, 4. t.m., se je začel v prostorih SCGV E. Komel na Drevoredu 20. septembra 85 v Gorici redni pouk v okviru Dvoletne klavirske šole za pedagoge, ki sta jo organizirali Zveza primorskih glasbenih šol in Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel iz Gorice pod vodstvom znane pianista in pedagoga prof. Sijavuša Gadžijeva. Kot redni predavatelj bosta sodelovala priznana glasbena pedagoginja in pianistka dr. Damjana Bratuž in docent harmonije, kontrapunkta in fuge na Papeškem inštitutu za cerkveno glasbo v Rimu msg. Ivan Florjanc.

K pouku so prijavile svoje profesorje glasbene šole iz Kopra, Izole, Pirana, Idrije, Nove Gorice in Gorice.

Pismo goriškemu županu

Starši protestirajo

»Starši otrok Nižje srednje šole »Ivan Trinko« v Gorici smo vse pletje pozorno spremljali problematiko v zvezi s selitvijo šole. Dne 11. septembra 1995, ko smo z otroki prvič prestopili prag šole, smo z grozo ugotovili, da so novi prostori popolnoma neprimerni za kvalitetno šolsko delo. Zbali smo se, da bo tako stanje trajalo vsaj še dve leti, kot ste dne 1.9. na srečanju s slovensko konzulto napovedali, čeprav je bilo med pogajanjem med ravnateljico, šolskim skrbnikom in predstavnikom občinske uprave obljubljeni, da bo zasilna rešitev trajala le eno leto. Skupaj smo se spomnili, da šola že 50 let nima stalnega — dokončnega sedeža in se je morala vedno zadovoljiti z začasnimi rešitvami.

Staršem, ki smo enakopravni državljani — davkoplačevalci demokratične države Italije, je preprosto zmanjkalo potrpljenja.

Od Vas, gospod župan, zahtevamo, da nam do 31. oktobra določite kraj stalnega sedeža v središču mesta in zagotovite, da bo vseljiv do 1. junija 1996. Vemo, da občina v ulici Marconi razpolaga s šolskim poslopjem, kateremu ni bila spremenjena namembnost. V Vaši pristojnosti je, da dokončno uredite ta spor z mestnimi redarji!

V primeru, da naši zahtevi ne boste ugodili, bomo vsi podpisani starši prisiljeni ukrepati drugače.

Sledijo podpisi staršev

Prejeli smo in objavljamo:

Okrožnica Slovenskega gospodarskega združenja v Gorici

SINDIKALNO DELOVANJE

Konvencije z bankami

Naše Združenje ima veljavne sporazume, s posebnimi pogoji za naše člane, s sledečimi slovenskimi bančnimi zavodi:

— **Banca di Credito cooperativo — Zadržna kreditna banka Sovodnje**
Kontaktna oseba na sedežu v Sovodnjah, Prvomajska 75, g. Ravnatelj Savo Ušaj, tel. (0481) 882155 in fax (0481) 882580;

Kontaktna oseba v podružnici v Štandrežu, Ulica del Carso 73/a, gospa Adriana Petejan, tel. (0481) 520832 in fax (0481) 521747.

— **Banca di Credito Cooperativo — Zadržna kreditna banka Doberdob**

Kontaktna oseba na sedežu v Doberdobu, Ulica Roma 23, g. Ravnatelj dr. Maks Gergolet, tel. (0481) 78063 in fax (0481) 78341.

Prisotnost SGZ v Doberdobu in Sovodnjah

Z namenom, da bi naše Združenje čim bolj približalo članstvu in da bi pridobili novo, bo prisoten, začeni s tem mesecem ali s prihodnjim, naš uslužbenec enkrat ali dvakrat mesečno v prostorih Zadržnih kreditnih bank Doberdob in Sovodnje za potrebe naših članov iz teh dveh občin.

Ko bomo dosegli dokončen dogovor z omenjenima bankama, bomo sporočili natančen raspored in urnik.

Pogodba SGZ — NOVA SALUS za varnost pri delu v podjetjih

Do 27. novembra t.l. se bodo morali vsi delodajalci prilagoditi zakonu št. 626 glede varnosti pri delu. V ta namen bomo sklenili pogodbo s specializirano družbo Nova Salus s.r.l. iz Gorice, ki bo lahko po ugodnih pogojih nudila vso strokovno pomoč našim članom.

Reforma pokojninskega sistema

V Italiji je prišlo do reforme pokojninskega sistema. Zadeva zanima vse, od delavcev do delodajalcev, mladih in starejših, ker bodo vsi šli v pokoj. Združenje namerava tudi za reformo pokojninskega sistema organizirati predavanje v sodelovanju s Patronati. Tudi o tem predavanju bomo pravočasno obvestili.

Razstava »Ottocento di frontiera« in »Carta Gorizia«

Naše Združenje je pristopilo k iniciativi »Carta Gorizia« v okviru razstave »Ottocento di frontiera«, ki jo je organizirala goriška pokrajina. V brošuri, ki jo dobi vsak obiskovalec razstave, je ena stran posvečena našemu Združenju (v slovenščini in italijanščini) oz. slovenski gospodarski stvarnosti na Goriškem. Poleg tega je naveden seznam naših gostinskih obratov, hotelov in dveh vinskih proizvajalcev, ki obiskovalcem razstave nudijo simpatično darilce, če se le-ti poslužijo njihovih uslug.

SGZ podpisalo Listino za Gorico

Naše Združenje je sopolisnik »Listine za Gorico«, ki so jo pred časom podpisale vse gospodarske komponente, sindikalne organizacije in javne inštitucije iz goriške pokrajine. Nosilec te pobude je Trgovinska zbornica, ki je tudi koordinator. Sodelovali smo že na srečanjih za podaljšanje oz. obnovo smisla zakona za obmejna področja, ki vsebuje finančne intervencije v korist podjetij iz goriške in tržaške pokrajine. Zaenkrat so vse komponente podpisale peticijo, naslovljeno na predsednika vlade, da se podaljša veljavnost zakona za eno leto, torej do 31.12.1996 in da se v tem času pripravi nov zakon, glede na dejstvo, da na drugi strani meje ni več Jugoslavije in da Slovenija trka na vrata Evropske zveze.

Članarina za leto 1995

Bančno položnico za plačilo članarine za leto 1995 je bilo treba poravnati do 30. septembra t.l. pri kateri koli banki ali direktno na našem sedežu. Kdor ni plačal članarine za leto 1994, mora to storiti letos. Članarine so ostale nespremenjene in sicer:

Lit. 150.000 plus 5.000 za stroške za člane Zunanje trgovinske sekcije in Lit. 80.000 plus 5.000 za stroške za člane vseh ostalih sekcij.

Razna obvestila

— Trgovinska zbornica je predstavila publikacijo o pogodbeni zvrsti franchising, ki jo uporabljajo posebno v trgovini. Zanimiva je za mlade, ki bi radi začeli trgovsko dejavnost in nimajo dovolj sredstev. Na Združenju dobite vse potrebne informacije.

— Urad za zunanjo trgovino pri Trgovinski zbornici nam je poslal informacijo, da firma SKEMA iz Ravenne odkupuje dolgove, ki jih imajo firme iz bivše Jugoslavije in ostalih vzhodnih držav do naših izvoznikov. Informacije pri dr. Mucchiutu na Zbornici ali na našem sedežu.

— Gostincem nudimo vse informacije o obveznostih, ki jih imajo glede urnikov, hrane, cenikov, itd.

— Razpolagamo z dvojezičnimi urniki, primernimi za trgovine in gostinske obrate.

Strokovni tečajji v priredbi SDZPI

Slovenski deželni zavod za poklicno izobraževanje organizira v šolskem letu 1995-96 sledeče tečaje:

— tečaj master za odgovorne pri vodenju podjetja (600 ur.) namenjen absolventom višjih srednjih šol, tečaj je brezplačen, na podlagi prisotnosti je celo tečajnik štipendiran;

— windows office (windows, winword in excel), — 100 ur dva tečaja;

— začetniški tečaj angleščine — 100 ur;

— tehnika prodaje (za potnike, zastopnike, trgovce, itd.) — 30 ur;

marketing za obrate v vinogradništvu — 20 ur.

Informacije dobite na sedežu zavoda v ul. Croce, 1 (Gospodična Maja) — tel. (0481) 81826.

OBVESTILA FISKALNEGA ZNAČAJA IN ZAKONSKE NOVOSTI

Razni odpusti (condoni)

1. Najaktualnejši odpust (če ga tako lahko sploh imenujemo) je prav gotovo »Concordato di massa con adesione« ali »Proposta di accertamento con adesione« (v slovenščino težko prevedljivo), za kar ste skoraj vsi dobili pismo z obračunom. Zadeva ima še veliko nejasnih postavk, zato bo treba počakati do sprejetja novega finančnega zakona. Od prvotnih dispozicij je prišlo do nekaterih sprememb in sicer:

— rok za prošnjo in plačilo so podaljšali od 15.9.1995 na 15.12.1995;

— ni potrebno plačati zamudne obresti na IRPEF, ILOR in IVA;

— ni potrebno plačati glob na prispevke INPS.

Menimo, da je zelo malo tistih, ki bodo pristali na ta odpust, ker je krivičen in drag. Svetujemo vsem članom, naj počakajo; ko bodo novosti na tem področju, bomo pravočasno sporočili.

2. Do 30.9.1995 smo lahko poravnali vse sporne postavke z davkarji. Možno je zaključiti sporne postavke, za katere je bil zapisnik sestavljen do 31.12.1994 in do 30.9.1995 niso še bile rešene. Poravna se na uradu IVA s predložitvijo formularja in plačilom sledečih zneskov:

— za sporne zneske do 2.000.000 lir — Lit. 150.000;

— za sporne zneske od 2.000.000 lir do 20.000.000 lir — 10% **spornega zneska**.

3. Do 31.10.1995 so podaljšali možnost odpusta za sanacijo vseh formalnih napak v zvezi z davki na dohodek in z davkom IVA, ki predvideva plačilo sledečih zneskov, za vsako leto, ki bi ga radi sanirali:

— **Fizične osebe: 1.000.000 lir na leto;**

— **Osebne družbe 1.500.000 lir na leto;**

— **Kapitalske družbe: 2.500.000 lir na leto.**

4. Do 31.10.1995 je možno poravnati morebitne neplačane avtomobilske takse za leta do 31.12.1994 s plačilom 80%-nega zneska takse, ki je veljala za leto 1994. Kdor je zamudil pri odjavi avtomobila iz Javnega registra, plača samo 50%-ni znesek takse.

5. Do 31.10.1995 so podaljšali rok, do katerega se lahko prostovoljno likvidira tiste družbe s.r.l. in s.p.a., ki so smatrane »società di comodo«, t.j., da nimajo vsaj pet uslužbencev ali 800 milijonov lir letnega prometa.

6. Do 31.10.1995 se lahko popravijo oz. sanirajo vse morebitne napake pri sestavi seznamov INTRASTAT. Podrobnejše informacije dobite v naših uradih.

Prijava balkonskih površin

za odmero takse na odvoz smeti
V teh dneh pošiljajo občine formulare za prijavo balkonskih površin za odmero občinske takse na odvoz smeti in za morebitno njeno znižanje. Toda prav te dni je vlada podaljšala rok za predložitev formularja in sicer za eno leto, t.j. do 30.9.1996.

Prijavo morajo letos izpolniti samo tisti, ki imajo pravico do znižanja tarif.

Predsednik

Hadrijan Corsi

* * *

V Barkovljah je lepo uspela tradicionalna Rožnovenska procesija. Vsako leto jo prvo nedeljo v oktobru prireja barkovljanska skupnost. Najprej je bila maša v barkovljanski cerkvi, ki jo je daroval kaplan Jože Špeh. Prisotnih je bilo tudi veliko ljudi v narodnih nošah.

V procesiji so se nato udeleženci odpravili do obale. Prireditev je potekala tako, kot velevajo stari običaji. Tradicija izvira še iz časov, ko je v Barkovljah razsajala kolera in so se ljudje obrnili z molitvijo k Materi božji. Na letošnji slovesnosti je nastopila godba iz Natrežine.

Prvinska moč...

kot športna dejavnost, bi se morali zgledeovati po športnih delavcih, ki izredno aktivno, organizirano in zavzeto angažirajo vsako leto mlajše otroke in njihove starše. Brez resnega, požrtvovalnega in zavzetega dela za ustvarjanje novih ali poživitev in okrepitev delovanja obstoječih otroških zborov, pri katerih naj sodelujejo tudi dečki, ni upanja, da bi lahko čez deset let še imeli na Tržaškem dovolj glasov, da bi npr. izvedli pobudo, kot so bili koncerti leta 1991, ob 400-letnici Gallusove smrti.

Jasna beseda...

Slovenska vlada — zaključuje sporočilo — želi pomagati slovenski manjšini v Italiji, vendar mora biti prepričana, da bodo sredstva v ta namen pravilno izkoriščena, oziroma, da bodo resnično dosegla pravi učinek v skladu z legitimnimi interesi celotne slovenske manjšine. Zato je potrebno poiskati pravi način. Slovenska vlada izraža svojo pripravljenost.

Takšno je torej sporočilo slovenske vlade. Vsak naš komentar bi bil odveč.

Franc Zupet - Krištof razstavlja v Gorici

V petek, 29. septembra, se je z odprtjem razstave slik in risb Franca Zupeta — Krištofa v Katoliški knjigarni v Gorici pričela nova razstavna sezona. Uvodoma je s klavirsko skladbo nastopil mladi pianist Miha Štokelj, nato pa sta o umetnikovem opusu spregovorila Branko Melnik in Joško Vetric.

Slikar Franc Zupet — Krištof se je rodil 30. oktobra 1939, doma je iz Horjula, živi pa v Ljubljani. V tem mestu je študiral tudi slikarstvo na tamkajšnji

Umetnikov »portretni torso«

Akademiji za likovno umetnost. Poleg slikarstva je znan po svojih razmišljajočih dneviških zapiskih, ki jih občasno objavlja v reviji 2000 in sobotni prilogi Slovenca, izšli pa so tudi v knjižni obliki. V preteklosti se je mnogo družil z dramatikom Ivanom Mrakom ter njegovo ženo kiparko in risarko Karlo Bulovčevno, ki nanj še danes vplivata bodisi nazorsko kot tudi izrazno umetnostno.

Slikarski in risarski opus Franca Zupeta — Krištofa je gotovo nekaj posebnega tako v vsebinskem kot formalno-stilnem pogledu. Tematsko goji portret, krajino in tihožitje, slogovno pa se naslanja na izročilo evropskega in slovenskega ekspresionizma. Slikar Krištof pojmuje umetnost kot zunanji izraz notranjih bojov, trpljenja in spoznanj, zato njegovi liki v formalnem pogledu na oko niso lepi, marveč navidez spačeni, nedokončani in nepopolni, tako kakor sta nepopolna človekova narava sama in svet okrog nas, kot ga dnevno doživljamo.

Izjemno zanimivi so njegovi oljni portreti, v katerih je upodobil npr. sama sebe, brata duhovnika Janeza Zupeta, Frančiška Asiškega, Primoža Trubarja, Valentina Vodnika, Franceta Prešerna. Te podobe so le deloma pobarvane, zlasti pa še obrazi z očmi. Franc Zupet — Krištof se izraža v nemirnih, barvno žarečih lisah, spet drugje pa le z bežno sivo potezo. Odlične so tudi njegove portretne risbe, v katerih odmeva vpliv umetnosti Karle Bulovčeve, a s svojo izrazito ekspresivnostjo hkrati razodevajo močnega ustvarjalca.

Slikar Krištof se nam skratka predstavlja kot razmišljujoč ustvarjalec, ki je intuitivno globoko prodril v duševnost upodobljenih oseb oz. v bistvo krajine ali predmeta, v tej svoji osnovni drži pa hkrati nosi primerne nastavke za sodobno zvrst religioznega slikarstva, s katerim se tudi ukvarja.

Marko Vuk

Tri knjige Svetlane Makarovič in zbirka koroških bajk Marte Repanšek

V lutkovnem gledališču v Ljubljani so predstavili tri nove knjige Svetlane Makarovič iz mladinskega programa Državne založbe Slovenije, in sicer Medeno pravljico z ilustracijami Lucijana Reščiča, Show strahov z ilustracijama Petra Vidra in knjigo Kam pa kam, kosovirja, ki jo je ilustriral Matjaž Schmidt. Svetlana Makarovič je v uvodu h knjigi Kam pa kam, kosovirja zapisala, da »kosovirji že dobro vejo, zakaj se izogibajo ljudi in zakaj preseljujejo Kosovirijo z enega na drugi konec sveta. Kajti ljudje imajo grdo navado: mislijo namreč, da morajo vsako žival imeti, zato zapirajo živali v kletke, jih priklepajo na verige, ali pa jih mečkajo v naročju in jih silijo, da bi se obnašale tako, kot je njim všeč. Vsi seveda niso taki, ampak nasploh se kosovir ne more preveč zanašati na to in jaz mislim, da ima prav.«

Ker pa danes po besedah Makarovičeve ni bila »kosovirska«, ampak »medena« priložnost, so v Lutkovnem gledališču mladim obiskovalcem predstavili Medeno pravljico, ki je tako kot Show strahov na slovenskem odru že doživela premiero.

Pri založbi Kmečki glas so v deseti knjigi zbirke Glasovi, v okviru katere poteka zbiranje slovenskega izročila po slovenskih pokrajinah, izšle Bajže iz Koroške. Na več kot 300 stra-

neh je avtorica Marta Repanšek v narečnem zapisu predstavila 204 pripovedi, 54 pripovedovalcev in pripovedovalcev, katerih folklorno izročilo v številnih različicah koroškega narečja je mogoče slišati s pomočjo zapisa na spremljajoči laserski plošči.

Kot je na predstavitvi knjižne novosti povedala snovalka in urednica zbirke dr. Marija Stanonik, poseben pečat koroškimi pripovedi daje predvsem njihova resnoba in izraz nekakšnega spoznanja, da življenje ni burka, temveč svojevrstno poslanstvo ali naloga. Zadnje delo, ki tako kot vsa ostala odseva tudi osebnost zbiralca, mogoče pa najbolj opredeljuje »zadržana zlahtnost pripovedovane«, ki jo je mogoče ujeti le v redkih in izjemnih trenutkih življenja, je ob svojevrstnem poklonu Repanškovi povedala znana poznavalka slovenskih bajk in zgodb.

»Bajžast« je za Korošce tisti človek, ki pripoveduje predvsem čudne in nedoumljive prigode in ki jih je avtorica nanizala v številna poglavja, med katerimi že prvo nosi naslov vprašalnice ali vas je kdaj strašilo (»A je vas gda strašivo«) s pomočjo katere je po besedah Repanškove najlažje vzpodbuditi pripoved oziroma tako imenovano povedko pri pripovedovalcih in pripovedovalkah.

V nadaljevanju to bogato opremljeno delo, ki ga je z ilustracijami popestril Stojan Brezočnik in ki med drugim vsebuje tudi slovarček narečnih besed, prinaša še pripovedi o usodnih napovedih, oziroma »cah-nih«, nadnaravnih pojavih in vračajočih se mrličih, koroških »coprnicah« in nekdanjih »ravbarjih« s trgovske poti, ki je v preteklosti vodila iz Savinjske doline preko Črne v Celovško kotlino. Z Razdelkom Ne pozabit (»Što se ne sme dov postit«) se končuje zbornik folklornih pripovedi, ki pa jih po oceni avtorice navkljub resnoba vsekakor prevevata duhovitost in veselje do življenja, prenekaterikrat skrito med vrsticami v krepkih narečnih prisposodobah ali samem pogledu na dogodke z druge strani.

Ob izidu predstavljenega dela je mogoče ob rob izraženemu veselju dr. Stanonikove, da so se po začetni prevladi delom in zahodne Slovenije začeli pridruževati tudi vzhodni in severni deli države, dodati še podatek, da je prav v zgornji Mežiški dolini in še posebej v Črni na Koroškem književna bera vedno večja. Nekaj tednov tega je namreč založba Voranc z Raven na Koroškem v tem kraju predstavila tudi izbor domiselnih in ostrih aforizmov Črnjane Nika Brumna — misli iz parterja.

Informacijski list Planika

Pred nedavnim se je pojavila v naši javnosti tiskana publikacija na dvanajstih straneh, ki v svojem naslovu sporoča, da gre za informacijski list Slovenskega društva Planika v Ukvah v Kanalski dolini. Društvo, ki je bilo ustanovljeno pred dobrim letom, se je zdaj odločilo za glasilo, ki naj bi, kot je rečeno v uvodniku, izhajalo vsaj enkrat na leto, kasneje pa po možnosti pogosteje. Kot je razvidno iz uvodnika, ki ga je napisal Salvatore Venosi, bo Planika nekakšna kronika kulturnega in ostalega dogajanja med našimi ljudmi v Kanalski dolini, čutiti pa je, da želi list prispevati tudi k boljšemu poznavanju Kanalske doline in njenih ljudi tudi zunaj tega območja.

V prvi številki lahko preberemo govor, ki ga je imel društveni predsednik Anton Sivec na lanski Prešernovi proslavi v Naborjetu. Pri tem je treba vedeti, da je šlo za prvo takšno počastitev slovenskega kulturnega praznika v Kanalski dolini. Najzajetnejši del informacijskega lista obsega pomembnejše dogodke iz društvenega življenja od septembra 1993 do konca minulega leta. Med tekstom je tudi nekaj fotografskega gradiva. Peter Gerdol objavlja sestavek z naslovom: »Olimpijske igre 2006«, dva

sestavka s spominskim oziroma planinskim nadahom pa imata podpis Janeza Jalna. Zanimiva in poučna je rubrika »Življenje pri nas«. Danica Pivk je napisala kratek sestavek z naslovom: »Vzgoja v materinem jeziku«. Prav je, da iz njega navedemo naslednje: »Pred petnajstimi leti, ko sva z možem vstopala v zakon, nisva niti najmanj slutila, da bo vzgoja najinih bodočih otrok v slovenskem jeziku tolikšen problem, posebno zato, ker oba govoriva slovensko. Pred poroko sem živela v Sloveniji, v kraju, od koder se je več sovaščank omožilo v Italijo. Ker njihovi otroci niso znali slovensko, se nama je to tedaj zdelo dobesedno strašno. Ko so se nama rojevali otroci, imava jih namreč pet, ni bilo težav vse do tedaj, ko so začeli hoditi v vrtec. Že po nekaj mesecih se je pokazalo, da ves najin trud ni zadostoval, ko pa je vse ostalo okolje italijansko. Danes so najini otroci stari od 8 do 13 let in vidiva, da sva se glede vzgoje v slovenskem jeziku pošteno uštela. Čeprav slovenski jezik vsi dobro razumejo, se, razen najstarejšega, ostali v njem težko izražajo. Otroci se med seboj vedno pogovarjajo v italijanščini, z nama pa kakor je; največkrat se zgodi, da najinemu slovenskemu vprašanju sledi italijan-

ski odgovor. Pogosto se zgodi, da v italijanščino zavedejo tudi naju, posebej, če se pogovor vrta okoli šolskih stvari.

Morava priznati, da se najin trud med počitnicami bolj obrestuje, posebno zato, ker poleti preživimo mesec dni v Sloveniji. Po vrnitvi domov vidiva, da se otroci med sabo veliko več pogovarjajo po slovensko. Zaradi tega sklepava, da družba in okolje igrata veliko večjo vlogo kot zavest in vzgoja staršev. Najini otroci obiskujejo tudi enourni tedenski tečaj slovenskega jezika, kjer jih učijo branja in pisanja, poleg tega tudi verouk ter glasbeno šolo, ki sta v materinem jeziku.

Gospa Pivk s svojimi izvajanji načena vprašanje, ki bi mu morali znatraj naše narodne manjšine posvetiti največjo pozornost. Starejša generacija primorskih Slovencev je doživela marsikaj podobnega kot njeni otroci, saj so šole bile italijanske in se je slovenski jezik slišal doma in kvečjemu v cerkvi. Italijanske oblasti so se po drugi svetovni vojni in do danes krčevito upirale odprtju slovenskih šol v Benečiji, Reziji in Kanalski dolini. Zakaj in čemu? Odgovor dobimo tudi v izvajanjih gospe Pivk.

A. Zidar: »TIGR v boju za domovino«

O tajni narodnoobrambni organizaciji TIGR imamo danes še kar bogato literaturo, saj nam o tej grupaciji pričajo tako izrecno zgodovinske knjige, ki jih je pretežno napisala zgodovinarica Milica Kacin-Wohinz, pa tudi vse bolj številni spomini takratnih protagonistov. Kar naštejmo jih: v samozaložbi in v nasprotnih, skoraj sovražnih pogojih, je začel Vekoslav Španger, sledili pa so še Dorče Sardoč, Vid Vremec, Alojz Zidar, Zorko Jelinčič, Drago Žerjal in še posamezniki, med katerimi bi omenili predvsem Toneta Rutarja, ki pa so pisali predvsem v revije in zbornike.

Letos pa je izšla še ena knjiga z naslovom »TIGR v boju za domovino«, ki jo je napisal Alojz Zidar, oz. točneje, ki jo je po avtorjevih člankih, zapisih, spominih in dokumentih sestavil in uredil Jože Hočevar, izšla pa je, kot piše na naslovnici, ob 50-letnici zmage nad fašizmom. Knjiga je izšla pri novoustanovljeni agilni založbi Branko iz Nove Gorice, ki ima kljub le nekaj mesecem življenja že več knjig za sabo. Zidarjeva knjiga »TIGR v boju za domovino« ima več odlik. Je za korak bližja resnici od ostalih, seveda iz razumljivega razloga, da je imel avtor več materiala na razpolago in da je pisal v vse bolj primernih časih za odkrivanje resnice izpred pol in več stoletja. Druga odlika pa je nedvomno jasnost podajanja in nedvoumnih trditev, ki lahko marsikoga zbodejo, sicer pa, kot pravi rek: »Resnica boli«. To drugo Zidarjevo pričevanje je razdeljeno na kratka in nazorna poglavja z mnogimi fotografijami. Uvod je prispeval Silvo Fatur, knjiga pa se začne s koncem prve svetovne vojne in z lažnimi obljubami Slovencev in Hrvatov v Julijski krajini leta 1918. Po poglavju o italijanski cerkveni hierarhiji, ki podpira fašistično raznarodovalno politiko, sledi odsek, v katerem je opisana

ustanovitev organizacije TIGR. Zmetki segajo v leto 1926, uradni datum ustanovitve pa je tisti, ki je vklešan na lani odkritem spomeniku na Nanosu, in sicer september leta 1927. Po opisu tigrovskega delovanja na Ilirsko-bistriškem, od koder je avtor pričevanja doma, Zidar opisuje prvi tržaški proces in vsa njegova ozadja. Bolj zanimiva poglavja pridejo šele kasneje, morda le zato, ker so za mnoge neznana. Tigrovske obdobje med obema tržaškima procesoma leta 1930 in 1941 je namreč delno neznan oz. še večkrat ovito v zgodovinsko nejasnost, čeprav se megla okoli njega počasi raztira. Tigrovci so razširili svoje delovanje, opravljali atentate po Italiji in Avstriji, razpredli svojo široko obveščevalno mrežo in se tudi večkrat povezali z angleško obveščevalno službo. Nadalje leta 1936 so podpisali akcijski pakt s komunistično partijo za skupen boj proti fašizmu v Furlaniji Julijski krajini. Imeli so nadalje še pet obsojenih pred Posebnim sodiščem in ustreljenih 24. oktobra leta 1942 v Forte Bravetta pri Rimu, vendar pa se o tem presenetljivo malo ve in piše. Anton Gržina, Vincenc Hrvatina, Josip Rojc, Franc Vičič in Josip Žefrin so bili namreč kot tigrovci obtoženi vohunstva in, kot rečeno, ustreljeni. Kdaj bodo tudi oni dobili spomenik, morda ne v kamnu, temveč v naši zgodovinski zavesti?

Alojz Zidar se nadalje obširno posveča Maksu Rejcu, Antonu Majniku in Ferdu Kravanji, ki so izgubili življenje pri partizanih: sedaj vemo, da so bili likvidirani, ker pač niso bili režimsko nastrojani in so verjeli v bodočo demokratično ureditev nove države, ki naj bi nastala ob koncu vojne. Nikoli ni prepozno, ta knjiga pa nam odstira še eno zavos, ki je prikrivala našo polpreteklo zgodovino in iz katere se moramo, kot pravi rek, vedno učiti.

Dušan Jelinčič

Sporočilo Kmečke zveze

Glavni svet Kmečke zveze je na seji dne 29. septembra podrobno preučil predloge in stališča raznih javnih in zasebnih ustanov v zvezi s problemom Tipične geografske oznake za namizna vina Furlanije-Juljske krajine v smislu zakona 164/92. Predlogi in stališča so bili v razpravi na strokovnem srečanju, ki je bilo 21. septembra na deželnem odborništvu za kmetijstvo.

Kmečka zveza meni, da je nesprejemljivo stališče Furlanije, ki hoče vsiliti, sklicujoč na svojo številčno moč, TGO, poimenovano »Julijska krajina« celotnemu deželnemu območju. Negativno stališče Kmečke zveze temelji na dejstvu, da je Julijska krajina natančno opredeljena zgodovinsko in upravno območje, ki je sestavni del Avtonomne dežele Furlanije Julijske krajine.

Zato je mnenja, da bi bila razširitev te oznake na druge predele nelegitimna in samovoljna, saj bi bila brez pravne osnove in bi predstavljala krivico tako za potrošniške kot za zainteresirane proizvajalce.

Ta izbira bi namreč ovrednotila oznako Furlanija (Friuli), ker bi slednjo uporabljali za kakovostna vina s kontroliranim poreklom DOC (Colli orientali del Friuli, Aquileia del Friuli, Grave del Friuli, medtem ko bi oznaka »Julijska krajina« (Venezia Giulia) postala sinonim, ki bi zajemal drugorazredna vina celotne dežele. To pa bi seveda močno škodilo ugledu proizvajalcev tržaške in goriške pokrajine, ki s svojimi vini s kontroliranim poreklom DOC (Collio, Carso-Kras in Isonzo) gotovo predstavljajo kakovostnejši del deželne vinske proizvodnje.

Glavni svet Kmečke zveze vabi zato pristojne oblasti in ustanove ter politične sile, naj nastopijo pri državnem odboru za vina, ministrstvu za kmetijstvo in deželi Furlaniji Julijski

krajini, da se v odloku, ki bo izšel v bližnji prihodnosti, Tipična geografska oznaka omeji na zgodovinski ter zemljepisno-administrativni predel, ki ga to ime resnično predstavlja. To v spoštovanju ustaljenih pravil in legitimnih pravic posameznih deželnih stvarnosti.

* * *

Nemški kancler Kohl je v pogovoru za nemško radijsko postajo, ki je bil na sporedu ob peti obletnici nemške združitve, izjavil, da bo evropska združitve popolnoma uresničena do leta 2005, ko bosta sprejeta skupna denarna enota in skupni trg. Kohl je poudaril, da bo »evropska hiša« do tega datuma trdno zgrajena, in izrazil prepričanje, da bodo čez deset let članice Evropske unije tudi Poljska, Češka in Madžarska.

Kohl je znova izrazil hvaležnost nekdanjemu sovjetskemu predsedniku Gorbačovu za njegov prispevek pri odstranitvi berlinskega zidu leta 1989, ki je omogočila združitve Nemčije. Gorbačov je tedaj Nemce pozval, naj pogumno, z močjo in razumom pripelejo združitve Nemčije do konca.

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o.z. »NOVI LIST.
Sedež: 34138 Trst, G. D'Annunzio 27/E,
tel./fax 040/630824.
Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954,
štev. 157.

Uredništvo: Martin Breclj, Ivo Jevnikar,
Helena Jovanovič, Drago Legiša (glavni
in odgovorni urednik), Miro Oppelt,
Saša Rudolf, Marko Tavčar in Egidij
Vršaj.

Fotostavek in tisk: Tiskarna Graphart, Trst,
tel. 040/772151.

Član Združenje periodičnega
tiska v Italiji

Anton Breclj

(14)

Spomini na boje ob Soči 1915-1918

»Počakajte!« je rekel okrajni glavar. »Če vas prav razumem, hočete viteški red zavoljo ugodnosti v vojaškem službovanju, sicer se ne bi potegovali zanj?«

»Povsem pravilno, gospod baron!«

»Stopite za trenutek v predsobo, da se razgovorim s Trstom.«

Tisti razgovor po telefonu je bil dolg. Menda je bila Ajdovščina zvezana takrat ne samo s Trstom, ampak tudi z Gradcem, kjer je bilo korno poveljstvo. Lahko in rad sem čakal; prebrisana stotnikova zamisel se je približevala uresnitvi.

Večerilo se je, zarja je zlatila Sončnico, Javornik in dolgi greben Nanosa. Moje misli so plavale čez to lepo ograjo vipavske doline na ljubljansko polje, kjer je nekaj dni prej legel k počitku naš veliki Janez Evangelist...

Iz sanjave zatopljenosti me je zdramil okrajni glavar in mi svečano vročil odlok, rekoč: »Berite!«

Napisano je bilo v uradnem jeziku, da sem stalno oproščen vojaškega službovanja, in sicer kot zdravnik, ki je nujno potreben prebivalstvu goriškega okraja.

»Zadovoljen?« je vprašal samozavestno.

»Popolnoma zadovoljen in iskreno hvaležen, gospod baron!«

»Viteški križ dobite po končani vojski.«

»Prosim, da ne!«

»Ne marate odlikovanja?«

»Kaj čem z njim? Jaz bi ga ne nosil. Ali naj ga obesim Črtu, psu, na vrat?«

»Molčite, za Boga, da vas kdo ne sliši in ovadi zaradi žalitve veličanstva, grdun vi grdunasti in trmoglavec! Žal mi je, da sem vas potegnil iz mlakuže!«

Okrajni glavar je bil v globini svoje plemiške duše užaljen in ogorčen spricho mojega nespoštljivega izraza, ki je bil nepremišljen izbruh davno pritajenega gneva. Nisem ga mogel potolažiti, niti roke mi ni ponudil, ko sem se poslovil z globokim poklonom.

Nekaj tednov kasneje sva se sešla v osvobojeni Gorici kot stara in dobra znanca. Onemu »izpostavljenemu stotniku« sem se utegnil komaj na suho zahvaliti, vabeč ga, da zalijeva izostalo odlikovanje s pošteno bratovščino. Odnese ga je vojni val in tudi po vojski se nisva več srečala. Slišal sem, da živi v Slovenskih goricah in se ukvarja z vinsko trto in sadnim drevjem. Ako ga doleti to branje, naj sprejme moj srčni pozdrav in obenem vabilo na bratovščino!

Proti koncu vinotoka smo imeli puščobno vreme, lilo je nekaj dni kar neprestano. Na goriškem bojišču je bilo tisti čas nenavadno mirno, tembolj pa je bobnelo od Kobarida in Tolmina, kakor so nam pripovedovali Gorjani z Otlice in Kolka; v dolino samo ni bilo slišati topovskega grmenja. Iz živah-

O predelavi črnega grozdja

Grozdje je že doma

Trgatev belih sort se je končala tudi na Krasu, v teh dneh pa ljudje hitijo s spravilom črnih sort. Še zlasti so vinogradniki čakali s trganjem terana, saj je znano, da ima ta sorta več kislin in zato je bilo priporočljivo čakanje, da kisline čim bolj padejo, da ne bi kasneje imeli težav pri zorenju vina. Kakor so kisline važne za obstojnost in prispevajo k harmoničnosti vin, tako lahko imamo z njimi težave, še posebej, če vina stekleničimo. Od mrzle kleti, se pravi zime, pa bo odvisno, kako bo letos s teranom. Saj je za to vino značilno, da pri normalnem biološkem razkisu pride do značilnega procesa, ko iz jabolčne kisline nastaja mlečna kislina. Pri teranu se to navadno pojavi konec pomladi ali v prvih toplih dneh, letos pa se bo ta proces verjetno zavlekel. Kdor stekleniči teran, bo torej moral dalj časa čakati.

Vsekakor je pri predelavi črnega grozdja važno, da ga specljamo, saj bi sicer bilo v moštu preveč tanina; tej drozgi dodamo po potrebi kvasnice, da bo alkoholno vretje čim bolj popolno. Za črna ali

rdeča vina, kot pravijo po novem, je zaželjeno, da imajo živo barvo. Barvila črnih vin so v jagodni kožici, izlužijo pa se med alkoholnim vrenjem. Prav zaradi barve pustimo, da vre mošt do 4 dni in pri tem klobuk, ki nastane med vretjem, čim bolj pogosto potlačimo v mošt, saj je prav, da se ta plast pogosto pomeša z ostalo tekočino, ker se tako izognemo nevarnosti napak. Čas izluženja barvil je odvisen od sorte, toplote in zrelosti, a tudi od vsebnosti alkohola, ki pomaga pri tem procesu. Glede na to tudi pretakamo. Barvila se bodo hitreje izlužila, nevarnost oksidacije bo torej manjša, če bo temperatura pri vretju dosegla od 20-25° C, saj bo mošt hitreje začel vreti in bo prej nastal ogljikov dvokis, ki zaščiti mošt pred zrakom in torej kvarnim vplivom kisika.

Kdaj se je barvilo povsem izlužilo iz jagodove kožice, ugotovimo, če kožico splaknemo v vodi in jo pogledamo proti luči. Če je svetle, skoraj roza barve, pomeni, da v njej ni več barvil. Škoda bi bilo torej vztrajati pri nadalj-

njem vretju, ker bi dosegli le večjo izluženje tanina, to pa bi naredilo vino bolj trpko.

Ko zato dobimo primerno barvo, čimprej pretočimo in iztisnemo tropine. Takoj pa moramo pretočiti, če opazimo, da se je klobuk začel sam potapljati, saj pomeni, da se je burno vrenje končalo. Alkoholno vrenje se bo sicer nadaljevalo v sodu. To vrenje naj bo pri čimniži temperaturi, največ 20-21° C, da bo vino ohranilo čim bolj značilno cvetico.

NOVICE

Makedonski predsednik Kiro Gligorov je sredi Skopja postal žrtev atentata. Zdravniki upajo, da mu bodo rešili življenje. Dan pred atentatom je Gligorov bil na obisku v Beogradu, kjer je imel daljši pogovor s srbskim predsednikom Miloševićem. O atentatorjih še ni sledu.

* * *

Deželni svet Furlanije Julijske krajine je 27. septembra odobril zakonski osnutek v korist furlanskega jezika in furlanske kulture. Gre za prvi tovrstni zakonski ukrep, ki zadeva Furlane. Ne smemo pozabiti, da predstavljajo Furlani v Furlaniji Julijski krajini veliko večino prebivalstva.

* * *

V petek, 6. t.m., bodo na obisku v Trsu, kjer bodo gostje deželnega sveta, predstavniki slovenskega parlamenta in avstrijskega deželnega zbora. Slovensko delegacijo bo vodil predsednik državnega zbora Jožef Školč.

* * *

Francoska policija je v oboroženem spopadu nedaleč od Lyona ubila najbolj iskanega alžirskega islamskega integralista Khaleda Kelkala. Iskali so ga zaradi suma, da je vpleten v nedavne atentate v Franciji. Med drugim so njegove prstne odtise odkrili na peklenskem stroju, ki sicer ni eksplodiral, namenjen pa je bil vlaku na progi Lyon-Pariz.

Športni pozdrav Borisu in Milanu

Medtem ko so državna košarkarska prvenstva že stekla, se naše deželne peterke C-2, D in promocijske lige šele pripravljajo na svoje obveznosti. To je namreč čas raznih priprav, treningov in prijateljskih tekem, primerno pa je tudi, da se na katerikoli način spomnimo na naše tragično preminule košarkarje.

Borisa Tavčarja, nekdanjega Boro-vega košarkarja in nepozabnega prijatelja, so se naše članske ekipe spomnile na turnirju že pred dvema tednoma. Katera peterka je osvojila prvo mesto, ni niti s športnega vidika važno; pomembno je le, da smo na košarkarski način počastili spomin na Borisa.

Dolgo let je igral košarko tudi Milan Starc. Kljub mladosti pa ga je nemila usoda že pred letom dni za vedno odtrgala od družine, prijateljev, od košarkarskega igrišča. Tudi v spomin na Milana so naše ekipe odigrale prejšnji teden turnir in tudi tokrat se je turnir zaključil z zmago športnega in prijateljskega duha.

Kot za Borisa se je tudi za Milana občutila nekakšna topla prijateljska povezanost vseh prisotnih, kot da bita mlada fanta še vedno stala med nami. Borisa se je z ganjenimi besedami spomnila tudi mati, Milana pa je počastil organizator turnirja ter domači pevski zbor. V takem okolju se je zopet zaznala njuna bližina, njun sproščeni in vedri značaj, njuna košarkarska prizadevnost, njun živi nasmeš.

Ivan Bajc

* * *

Avstrijske zvezne oblasti bodo deželi Koroški ob 75-letnici koroškega plebiscita podelile 25 milijonov šilingov izrednega prispevka. Ta denar bodo porazdelili med občine nekdanjega referendumskega območja na južnem Koroškem.

Slovesna proslava 75-letnice, kar se je večina vprašanih Korošcev odločila, da ostane pod Avstrijo, bo 9. oktobra, ko bo govoril tudi slovenski šolnik dr. Valentin Inzko.

nejših vojaških priprav smo sklepali, da se bliža odločitev poltretjeletne borbe ob Soči. Polaščala se nas je mrzlična nestrpnost kakor v bolezenskem bledenju, zavoljo negotovosti in nemira nismo mogli ne spati ne delati. Že v petek se je razširila novica, da je predrta italijanska bojna črta na Tolminskem, in v soboto, da so Italijani na begu že zapustili Videm.

V nedeljo, zadnjo v vinotoku, je bilo vreme kar obupno. V cerkev gredeč smo bredli po cesti in potih kakor po potokih; pri deseti maši je bilo tako temno kakor ob zornicah. V naših dušah pa je bilo vedro in veselo, zakaj novice o nepričakovanem in silnem porazu Italijanov so se zgoščale in potrjevale.

Ko sem odhajal iz cerkve, me je na vratih nekdo krepko potrepil po rami, rekoč: »Jutri me popeljete v Gorico!«

Bil je okrajni glavar, glas mu je drhtel, oči žarele. Novica me je tako prevzela, da sem kar onemel od osuplosti.

»Nočete? Ali naj si poiščem drugo vozilo?« je hitel.

»Rad, silno rad, gospod baron, samo če je Gorica zares osvojena?«

»Že od sinoči!« je zatrjeval glavar z uradno važnostjo. »Danes so naši že onstran Soče in drevé za bežečimi Italijani!«

»Velja, velja gospod glavar! Danes pripravim voziček, jutri me kar pokličite in pojdeva na pot, kadar želite.«

»In kadar bo dovolila vojna oblast!« je pristavil glavar z uradno tehtovitim naglasom.

Še nikdar nisem krpal zračnih obročev s toliko vnemo kakor tisto deževno nedeljo. Ko sem šel tisto nedeljsko popoldne v rodno vas na obisk k materi in svojcem, kar nisem mogel naprej, povsod so me ustavljali in vabili na novino, ki bi se smela načeti po starem običaju šele dva tedna kasneje, na Martinovo nedeljo. No, pa je tudi tisto ne še godno vino opravilo svojo dolžnost, da si nismo mogli vsega dopovedati, kar nam je prekipevalo v srcih in glavah. Moja mati se je najbolj veselila, da bo mogla spet poromati na Sveto goro, ko se vrne begunka Mati božja iz Ljubljane.

* * *

Drugo jutro na vse zgodaj sem poiskal častnika, ki se je, kakor so mi domači pripovedovali, sinoči vrnil iz Gorice. Odločno mi je odsvetoval, da bi se spravil na pot s svojim šibkim vozičkom, ki ne bi mogel naprej zaradi silne gneče na cesti in bi običal kje v blatnih granatnih jamah na Lijaku ali v Rosnem dolu, prav gotovo pa v strelskih jarkih pri Tivoliju. Videč me potrtega, se je dal preprostiti, da me vzame s seboj na tovrstnem avtu, ko naloži nanj premičnine neke vojne pisarne in jih odpelje v Gorico.

(Dalje)